

Institut Biologii UMCS
Zakład Systematyki i Geografii Roślin

Jacek MALICKI

**Rodzaj *Pediastrum* Meyen w jeziorach Pojezierza
Łęczyńsko-Włodawskiego**

Род *Pediastrum* Мейен в озерах Ленчиньско-Влодавского поозерья

The Genus *Pediastrum* Meyen in Lakes of the Łęczna and Włodawa
Lake District

Stosunkowo wcześniej pojawiają się wzmianki o gatunkach rodzaju *Pediastrum* występujących w wodach Polski, między innymi w pracach: Cybulskiego (2), Łopotta (11), Gutwińskiego (5, 6), Kozłowskiego (9). Monografię tego rodzaju dla obszaru Polski i Środkowej Europy opracował w r. 1890 Raciborski (13) podając w niej 10 gatunków oraz 39 odmian i form. Opracowania: Brunthallera (1) zawierające 20 gatunków i 57 odmian, Korszikowa (8) — 9 gatunków i Prescottta (12) — 13 — były podstawą oznaczeń do czasu wydania rewizji rodzaju przez Sulka (14), który sprowadził opisywane dotychczas taksony do 8 gatunków i 13 odmian.

Badania nad rozmieszczeniem gatunków rodzaju *Pediastrum* nie były dotychczas prowadzone na obszarze Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego. Kilka gatunków z Lubelszczyzny wymieniają Eichler (3) i Wołoszyńska (16), dane te nie dotyczą jednak badanych przeze mnie zbiorników wodnych.

MATERIAŁ I METODY

Materiały zbierano w latach 1966—1970 z jezior: Uściwierz, Rotcze, Sumin, Nadrybie, Bikcze, Ciesacin i Uściwierzek. Według Wilgata (15) są one pozostałością po jednym dużym zbiorniku wodnym i wchodzi wraz z pozostałymi 65 jeziorami w skład Pojezierza. Połowów dokonywano siatką planktonową z gazy nr 25. Zebrany materiał zakonserwowano w 3% formalinie i przed przystąpieniem

do oznaczeń zamknięto w trwałych preparatach. Oznaczenia przeprowadzono wyłącznie w oparciu o monografię Sulka (14). Ponieważ oparto się tylko na cechach morfologicznych, każdą ze znalezionych odmian przedstawiono na tabl. I—IV.

Ogółem zebrano 7 gatunków i 12 odmian. Na szczególną uwagę zasługuje *Pediastrum kawraiskyi* Schmidle, bardzo rzadki gatunek, podany z obszaru Polski przez Raciborskiego (13), oraz *P. biradiatum* Meyen i *P. simplex* Meyen nie wymieniane dotychczas z okolic Lublina.

Wykaz stanowisk

Jeziro Uściwierz—powierzchnia 284 ha, głębokość maksymalna 6,6, średnia 3,1 m, woda mętna, żółtozielona. Twardość wody w stopniach niemieckich 7,90, zawartość Ca w mg/l 50,10, Mg 6,34, K 1,22, Fe ogólne 0,320, P ogólny 0,015. Brzeg dostępny od S i E. Obecnie połączone kanałem z jez. Bikcze.

Jeziro Rotcze—powierzchnia 42,7 ha, głębokość maksymalna 4,3, średnia 1,9 m, woda dość przezroczysta, zielonożółta. Twardość wody 7,04, Ca 40,50, Mg 9,78, K 1,37, Fe 0,780, P 0,005. Brzeg łatwo dostępny od E, zabagniony od W.

Jeziro Sumin—powierzchnia 91,5 ha, głębokość maksymalna 6,5, średnia 1,5 m, woda mętna, zielona. Twardość 10,95, Ca 73,70, Mg 4,58, K 1,04, Fe 0,650, P 0,010. Brzeg trudno dostępny, tylko od SE mała plaża.

Jeziro Nadrybie—powierzchnia 46,8 ha, głębokość maksymalna 1,9, średnia 1,1 m w okresie badań głębokość średnia wynosiła ok. 0,5 m, woda brunatnożółta, przezroczysta. Lustro wody praktycznie niedostępne, brak brzegu mineralnego. Połączone z jez. Bikcze rzeczką Piwonią.

Jeziro Bikcze—powierzchnia 85,0 ha, głębokość maksymalna 2,3, średnia 1,5 m, woda bardzo mętna, żółtozielona. Lustro wody trudno dostępne, brzeg gęsto porośnięty szuwarami.

Jeziro Ciesacin—powierzchnia 8,0 ha, głębokość maksymalna i średnia 2,4 m, dno gęsto porośnięte roślinnością naczyniową i ramienicami. Woda przezroczysta, brunatnożółta. Twardość wody 4,35, Ca 27,20, Mg 3,84, K 0,23, Fe 1,200, P 0,0005. Trudno dostępne, brak mineralnego brzegu.

Jeziro Uściwierzek—powierzchnia ok. 2 ha, zarastające, woda przezroczysta, żółtobrunatna. Brak mineralnego brzegu, najtrudniej dostępne z badanych jezior.

Wyniki analiz chemicznych oparto na badaniach hydrobiologicznych (7, 10), wielkości z Wilgata (15).

WYSTĘPOWANIE GATUNKÓW I ODMIAN

Pediastrum simplex Meyen — Uściwierz, Rotcze, Sumin.

Pediastrum kawraiskyi Schmidle — Uściwierz, Rotcze.

Pediastrum duplex Meyen var. *duplex* — Uściwierz, Rotcze, Sumin, Nadrybie, Bikcze, Ciesacin.

Pediastrum duplex Meyen var. *rugulosum* Raciborski — Uściwierz, Rotcze, Sumin, Bikcze.

Pediastrum duplex Meyen var. *subgranulatum* Raciborski — Uściwierz, Nadrybie.

Pediastrum boryanum (Turpin) Meneghini var. *boryanum* — Uściwierz, Rotcze, Sumin, Nadrybie, Bikcze, Ciesacin, Uściwierzek.

Pediastrum boryanum (Turpin) Meneghini var. *longicorne* Reinsch — Uściwierz, Rotcze, Sumin, Nadrybie, Biczce.

Pediastrum boryanum (Turpin) Meneghini var. *cornutum* (Raciborski) Sulek — Uściwierz, Rotcze, Sumin, Nadrybie, Biczce.

Pediastrum angulosum (Ehrenberg) Meneghini var. *angulosum* — Uściwierz, Rotcze, Sumin, Nadrybie.

Pediastrum angulosum (Ehrenberg) Meneghini var. *asperum* (A. Braun) Sulek — Uściwierz, Sumin.

Pediastrum biradiatum Meyen — Biczce, Uściwierzek.

Pediastrum tetras (Ehrenberg) Ralfs — Uściwierz, Rotcze, Sumin, Nadrybie, Biczce, Ciesacin, Uściwierzek.

Częstotliwość występowania gatunków i odmian w badanych jeziorach przedstawiono w tab. 1.

Nie podano danych dotyczących biologii znalezionych gatunków, ponieważ praca ma charakter wyłącznie florystyczny.

PIŚMIENNICTWO

1. Brunnthaler J.: *Pediastrum* Meyen. Pascher: Süßwasserflora. Gustav Fischer, 5 (2), Jena 1915, 89—105.
2. Cybulski K.: Materiały do flory algologicznej okolic Warszawy. Pam. Fizjograf. 3, 249—273 (1883).
3. Eichler B.: Materiały do flory wodorostów Międzyrzecza. Pam. Fizjograf. 12, 157—169 (1892).
4. Fijałkowski D.: Szata roślinna jezior Łęczyńsko-Włodawskich i przylegających do nich torfowisk. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska sectio B, 14, 131—206 (1959).
5. Gutwiński R.: Materiały do flory wodorostów Galicji. Spraw. Kom. Fizjograf. 18, 127—138 (1885).
6. Gutwiński R.: Flora glonów okolic Tarnopola. Spraw. Kom. Fizjograf. 30, 45—173 (1895).
7. Karczmarz K., Malicki J.: Zespoły i ekologia ramienic Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska sectio C, 25, 297—327 (1971).
8. Korszyk O. A.: Wzmacznik prysnowodnih wodorostej Ukrainskoj R. S. R. Pidklas Protokokowi (*Protococcineae*). AN USSR Kijew 1953, 225—232.
9. Kozłowski W.: Przyczynek do flory wodorostów okolic Ciechocinka. Pam. Fizjograf. 10, 245—259 (1890).
10. Kowalczyk C., Podgórski W., Radwan S.: Materiały do hydrochemii Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego. Część I. Stosunki mineralne. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska sectio C, 25, 155—168 (1971).
11. Łopott W.: Materiały do flory algologicznej okolic Warszawy. Pam. Fizjograf. 4, 243—265 (1884).
12. Prescott G. W.: Algae of the Western Great Lakes Area. Iowa 1962, 220—227.
13. Raciborski M.: Przegląd gatunków rodzaju *Pediastrum*. Rozpr. i Spraw. Posiedz. Wydz. Mat.-Przyr. 20, Kraków 1890, 84—120.

14. Sulek J.: Taxonomische Übersicht der Gattung *Pediastrum* Meyen. Studies in Phycology, Praga 1969, 197—261.
15. Wilgat T.: Jeziora Łęczyńsko-Włodawskie. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska sectio B, 8, 37—121 (1954).
16. Wołoszyńska J.: Nowy gatunek okrzemki *Centronella Rostafiński* n.sp. oraz spis roślin planktonowych z jezior: Firlejowskiego i Kunowskiego. Rozpr. i Spraw. Posiedz. Wydz. Mat.-Przyr. 62, Kraków 1922, 89—92.

РЕЗЮМЕ

Исследовали выступление видов *Pediastrum* в 7 озерах Ленчињско-Влодавского поозерья. Выбранные озера представляли собой по Вильгату один водный бассейн.

Из описанных в монографии Сулька (14) 8 видов и 13 разновидностей, найдено 7 видов и 12 разновидностей.

Частота выступления видов и разновидностей в озерах представлена в табл. 1.

Следует обратить внимание на *P. kawraiskyi* Schmidle, *P. biradiatum* Meyen и *P. simplex* Meyen, которые не были описаны до сих пор на территории Люблинского региона.

SUMMARY

The occurrence of *Pediastrum* species was investigated in 7 lakes of the Łęczna and Włodawa Lake District. According to Wilgat these lakes constituted one water basin. Among 8 species and 13 varieties described in the monograph of Sulek (14), 7 species and 12 varieties were found.

Their frequency of occurrence in the lakes was given in Table 1.

Particular attention was paid to *P. kawraiskyi* Schmidle, *P. biradiatum* Meyen and *P. simplex* Meyen which have not been reported from the Lublin Region until now.

OBJAŚNIENIA TABLIC EXPLANATION OF TABLES

Tabl. I: a—*Pediastrum simplex* Meyen (j. Rotcze, 14 IX 1966); b, c—*P. simplex* Meyen (j. Uściwierz, 10 IX 1969); d—*P. angulosum* (Ehrenberg) Meneghini var. *angulosum* (j. Uściwierz, 3 VIII 1968); e—*P. angulosum* (Ehrenberg) Meneghini var. *asperum* (A. Braun) Sulek (j. Sumin, 18 IX 1969).

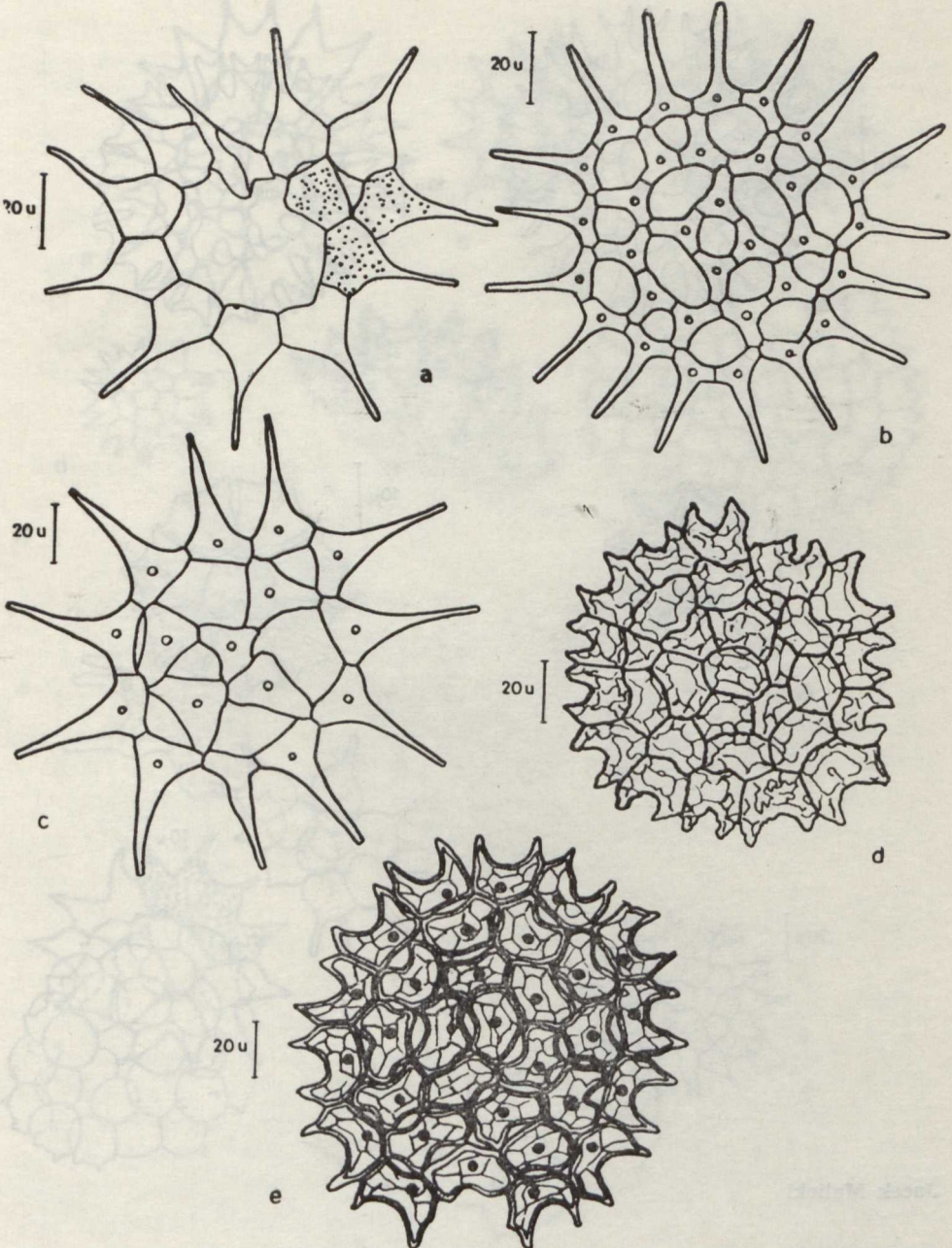
Tabl. II: a—*Pediastrum biradiatum* Meyen (j. Bikcze, 10 IX 1969); b—*P. biradiatum* Meyen (j. Uściwierzek, 13 IX 1969); c—*P. tetras* (Ehrenberg)

Ralfs (j. Uściwierzek, 13 IX 1966); d—*P. tetras* (Ehrenberg) Ralfs (j. Nadrybie, 13 IX 1966); e—*P. kawraiskyi* Schmidle (j. Uściwierz, 3 VIII 1968); f—*P. kawraiskyi* Schmidle (j. Rotcze, 14 IX 1966).

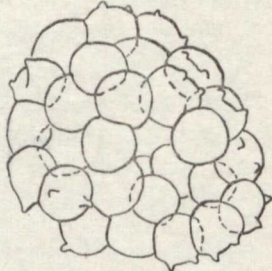
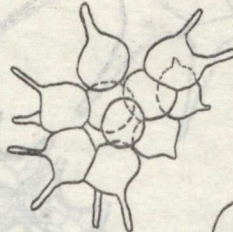
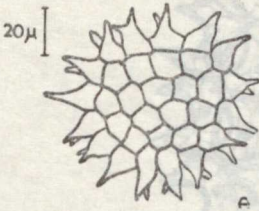
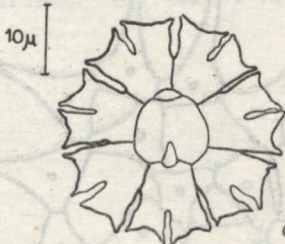
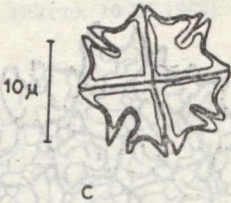
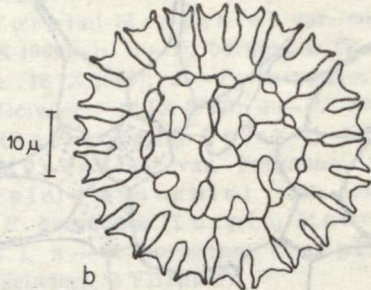
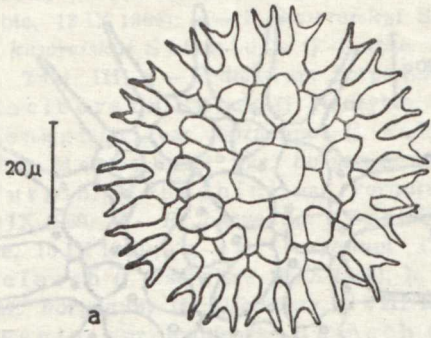
Tabl. III: a—*Pediastrum boryanum* (Turpin) Meneghini var. *cornutum* (Raciborski) Sulek (j. Nadrybie, 18 IX 1969); b, c—*P. boryanum* (Turpin) Meneghini var. *boryanum* (j. Nadrybie, 18 IX 1969); d—*P. boryanum* (Turpin) Meneghini var. *boryanum* (j. Uściwierz, 10 IX 1969); e—*P. boryanum* (Turpin) Meneghini var. *cornutum* (Raciborski) Sulek (j. Uściwierz, 10 IX 1969); f—*P. boryanum* (Turpin) Meneghini var. *boryanum* (j. Rotcze, 18 IX 1969); g—*P. boryanum* (Turpin) Meneghini var. *longicorne* Reinsch (j. Uściwierz 10 IX 1969); h, j—*P. boryanum* (Turpin) Meneghini var. *boryanum* (j. Uściwierz, 3 VIII 1968); i, k—*P. boryanum* (Turpin) Meneghini var. *longicorne* Reinsch (j. Uściwierz, 3 VIII 1968).

Tabl. IV: a—*Pediastrum duplex* Meyen var. *subgranulatum* Raciborski (j. Uściwierz, 10 IX 1969); b—*P. duplex* Meyen var. *duplex* (j. Bikcze, 10 IX 1969); c—*P. duplex* Meyen var. *rugulosum* Raciborski (j. Bikcze, 10 IX 1969); d—*P. duplex* Meyen var. *rugulosum* Raciborski (j. Bikcze, 10 IX 1968); e—*P. duplex* Meyen var. *duplex* (j. Uściwierz, 3 VIII 1968); f—*P. duplex* Meyen var. *duplex* (j. Bikcze, 10 IX 1969).

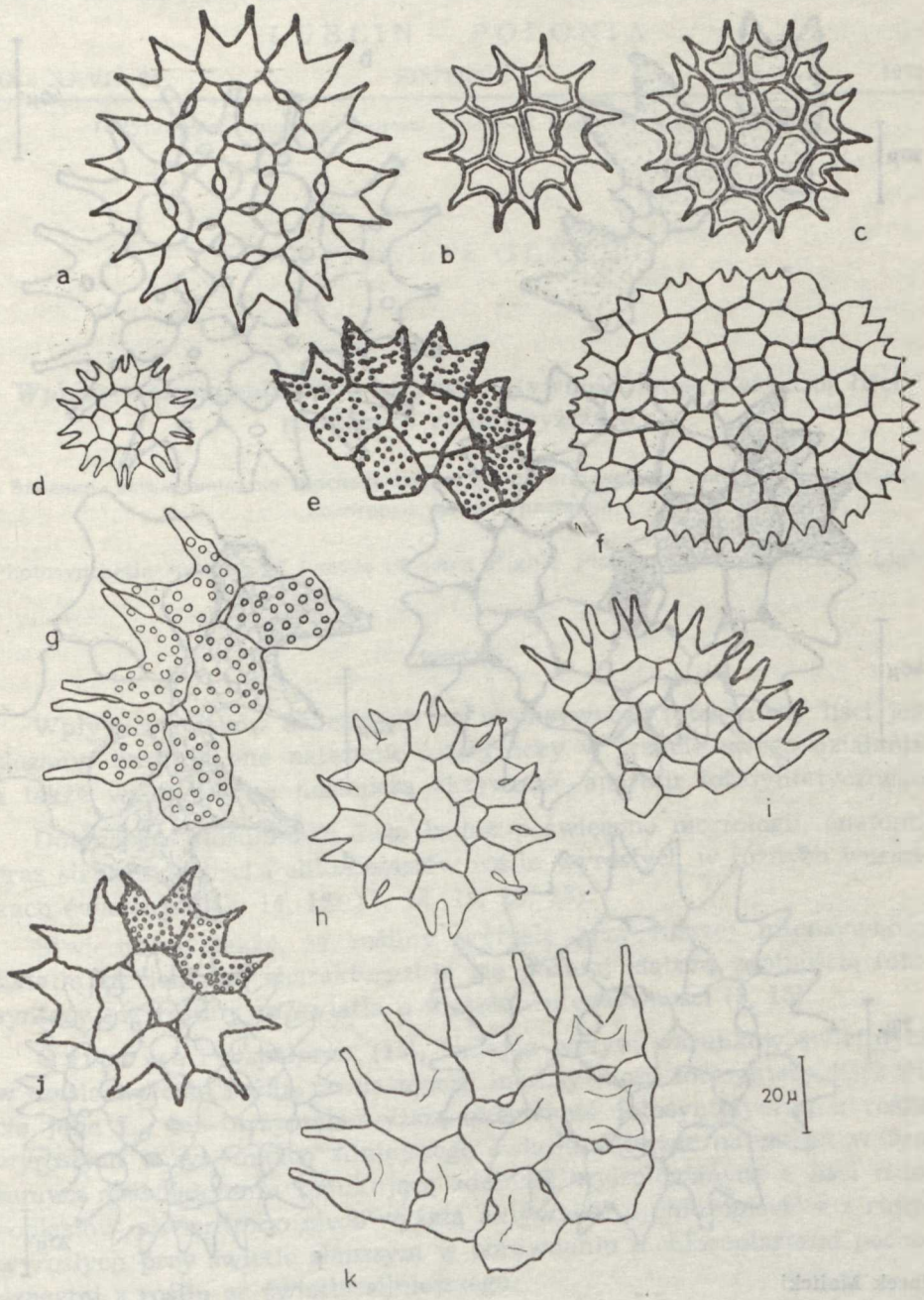

Jacek Malicki

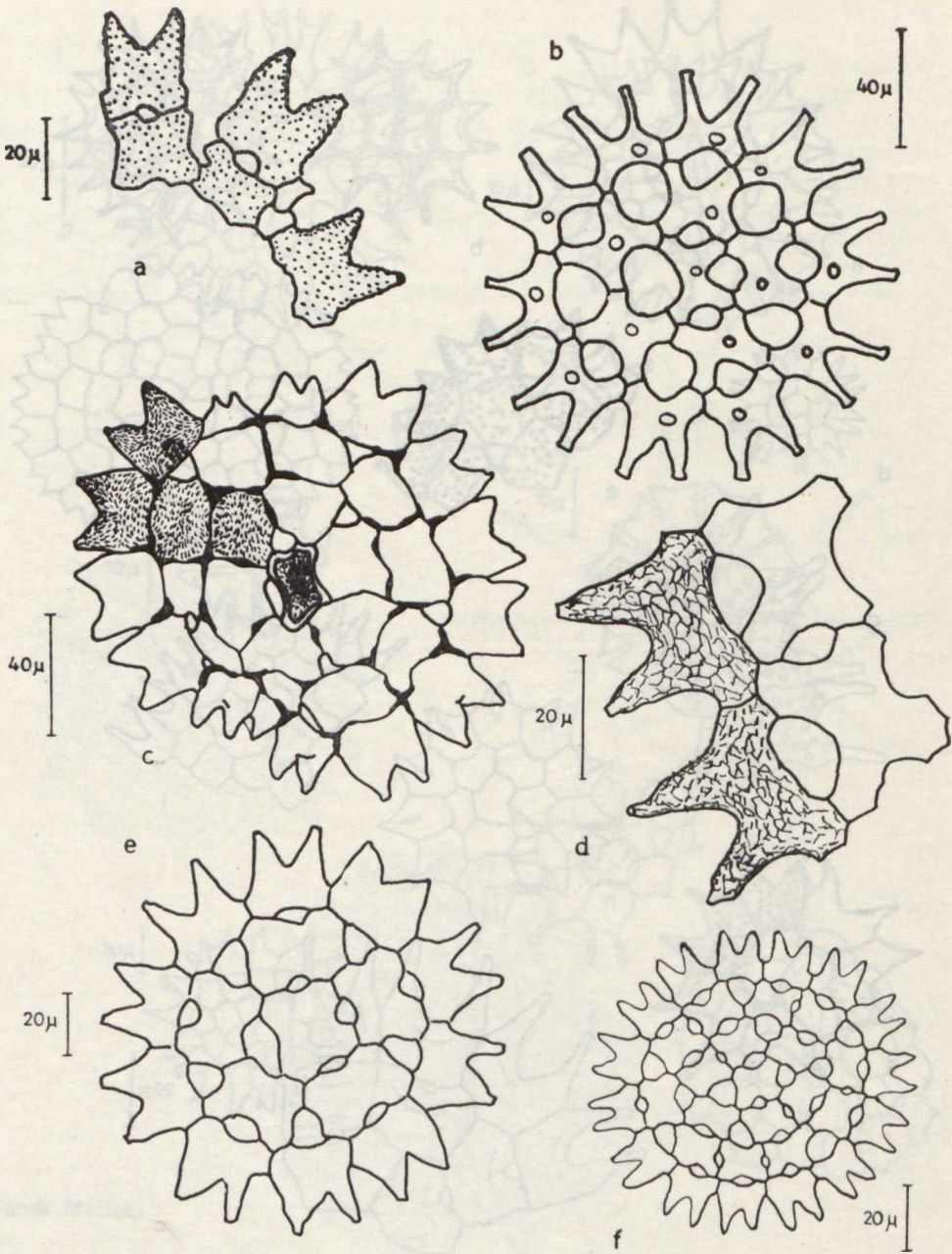

Jacek Malicki

Jacek Malicki

Jacek Malicki